

Utbildningsdepartementet
Ministern för högre utbildning och forskning
u.registrator@regeringskansliet.se
Stockholm, 2019-10-28

Ert Dnr: U2019/02263/UH
Dnr: NM 2019/25

Synpunkter på regeringens forskningspolitik

Enligt inbjudan lämnas här Nationalmuseums synpunkter på regeringens forskningspolitik;

Nationalmuseum välkomnar den förstärkning av forskning inom humaniora och samhällskunskap som aviserades i Regeringens proposition 2016/17:50 (8.2.1.). Här nämns också att detta ger ökade möjligheter att samverka med andra discipliner och samhällsaktörer, däribland museer, vilket är lovvärt. Att de senare, som det anges, "kan erbjuda forskningsmaterial och arenor för dialog och kommunikering av nya forskningsresultat" har stor potential. I likhet med andra museer har Nationalmuseum regeringens instruktion att vetenskapligt bearbeta de samlingar som anförtrotts myndigheten, och vi vill i detta sammanhang framföra att det vore önskvärt att museerna även lyfts fram som aktiva samarbetspartners till universitet och högskolor i forskningsprojekt, samt att regeringen uppmuntrar till sådant samarbete och ser till att underlätta det. Museerna är en viktig del av arbetsmarknaden för färdiga doktorer i humanistiska ämnen, samtidigt som vår erfarenhet är att det kan vara svårt att rekrytera forskarutbildad personal med adekvat specialisering. Att doktorander tidigt under forskarutbildningen kommer i kontakt med museerna, exempelvis genom delade forskningsprogram med gemensamma utlysningar, skulle enligt vår mening leda till att de vid utbildningens slut har en mer användbar kompetens, bredare förankring på arbetsmarknaden och en snabbare väg till försörjning. Härvidlag är våra synpunkter också i linje med utbildningsutskottets betänkande (utbildningarnas arbetsmarknadsanknytning).

Nationalmuseum välkomnar även att regeringen lyfter fram det fortsatta behovet att digitalisera kulturarvsinstitutionernas samlingar och arkiv. Att tillgängliggöra digitala resurser för forskarsamhället och andra brukare är på många sätt prioriterat i vår verksamhet. Vi instämmer i att den digitalisering av forskningen som nu sker ställer höga krav på teknisk infrastruktur för bearbetning, analys, lagring och tillgängliggörande av data. I enlighet med detta vill vi påpeka att de samlingar som Nationalmuseum och andra museer förvaltar kräver särskilda insatser i digitaliseringsprocessen, både av bevarandeskäl och för att säkra rätt metadataberikning av de digitala tillgångarna. Föremålen i våra samlingar är unika, och det är oftast svårt eller olämpligt att göra omfattande digitaliseringar utan särskilda resurser. Ur vårt och andra museers perspektiv vore det fördelaktigt om kostsam teknisk infrastruktur såväl som specialistkompetens på analys och användning av kulturarvsdata kan tillhandahållas centralt, exempelvis av Riksantikvarieämbetet, för att utnyttjas av alla museer.

Nationalmuseum anser att regeringen bör göra proveniensforskning till ett prioriterat område, inte bara för att detta är en del av viktig grundforskning utan också för att det i sin tillämpade form är central i restitutionsproblematiken. Regeringarna i Frankrike och Tyskland har under 2019 fattat beslut om satsningar på sådan forskning, avseende föremål som förvärvats i koloniala kontexter och/eller i samband med krigsbrott. Avsevärda forskningsinsatser kan behöva göras för att ta fram korrekt underlag kring museiföremåls proveniens och den juridiska situationen inför en eventuell restitution till en enskild laglig ägare, en ursprungsbefolkning eller en annan nation.

De statliga medlen för FoU som fördelas till andra myndigheter har enligt propositionen (s. 33-34) under en tioårsperiod minskat från 36 till 20 procent. Även om den största delen av minskning främst avser försvarsmyndigheterna, vill Nationalmuseum ändå uttrycka oro för att de forskande myndigheterna inte tillförs tillräckliga resurser. I betänkandet från Styr- och resursutredningen (SOU 2019:6) föreslås en omfördelning av resurser från de forskningsfinansierande myndigheterna till lärosätena. Vi menar att regeringen bör genomlysna vad ett sådant förslag innebär för forskande myndigheter som Nationalmuseum för vilka en minskad andel av statsanslagen till forskning med en sådan omfördelning blir möjliga att söka. Forskningen vid museerna är av fundamental vikt för att kunna levandegöra samlingarna och för att därmed kunna leva upp till sitt demokratiska grunduppdrag gentemot medborgarna. Ett direkt FoU-anslag, motiverat av samma behov av långsiktighet som för lärosätenas forskning, vore en lösning vi skulle välkomna.

I detta ärende har tf. Forskningschef Martin Olin varit föredragande.

Susanna Pettersson
Överintendent